

2016-11-25

EU-kommissionen

EU-parlamentet

Sveriges regering

SKL

Bioenergi från Norra Europa – en nyckelkomponent i övergången till en fossilfri ekonomi

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvara ta norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Europaforum Norra Sverige (EFNS) välkomnar EU-kommissionens annonserade arbete med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för förnybar energi och en ny strategi för hållbar bioenergi efter 2020 i syfte att säkerställa uppfyllelsen av EU:s 2030-målsättning om 27 procent förnybar energi och påskynda utvecklingen mot en cirkulär, fossilfri och konkurrenskraftig europeisk ekonomi. Bioenergi har en avgörande roll att spela i Europas övergång till ett fossilfritt samhälle och de åtaganden som ingått i COP21-avtalet, dels då bioenergi i nuläget utgör en majoritet av all förnybar energi i EU, dels mot bakgrunden av att bioenergi har viktiga egenskaper relativt andra förnybara energikällor att ersätta fossila resurser inom exempelvis drivmedel för fordon, flyg och sjöfart samt uppvärmning. Norra Sverige är en av Europas skogrikaste regioner med ett av världens striktaste regelverk för hållbart skogsbruk med starka industriella värdekedjor, samt forskningsinstitut och universitet med skogsrelaterad forskning. Regionen har därför unika förutsättningar att både producera grön bioenergi och bedriva spetsforskning för att påskynda utvecklingen av avancerade biobränslen med ett stort mervärde för hela EU.

Europaforum Norra Sverige sammanfattar i denna position våra synpunkter gällande hållbar bioenergi. Synpunkterna i korthet:

- EFNS framhåller att bioenergi bör spela en viktig roll för att öka andelen förnybar energi i framtidens energimix för att nå EU:s klimat- och energimål.
- EU:s framtida regelverk gällande bioenergi måste ge långsiktiga spelregler och styrmedel som fokusera på klimat- och energimålen, liksom tillväxt och arbetstillfällen, som påskynda utvecklingen av ett fossilfritt EU, genom att främja ett bättre investeringsklimat för förnybar energi.
- Gemensamma ramverk i EU måste respektera att hållbart skogsbruk ser annorlunda ut i norra Sverige än andra delar av Europa. Kommande hållbarhetskriterier för fasta biobränslen behöver utformas så att bioenergi från hållbart skogsbruk främjas.
- EFNS framhåller att det finns en stor potential för utveckling av innovationer och teknologi inom bioenergi. För att ta tillvara på potentialen uppmanar EFNS att EU:s ramverk för marknaden måste vara förutsägbart och långsiktigt, framförallt för att få till stånd nödvändiga

storskaliga investeringar i innovativ teknologi och möjliggör för biobränslebaserade lösningar att bli marknadsmässigt konkurrenskraftiga på olika områden.

- EFNS framhåller även att bioenergi som är producerad på ett hållbart sätt ska betraktas som klimatneutral.

- **Svensk skoglig bioenergi – klimatneutral och förnybar**

Ökad användning av skoglig biomassa kan på ett väsentligt sätt bidra till att uppfylla EU:s och Sveriges klimat- och energipolitiska målsättningar. Ökad användning av bioenergi var viktigaste faktorn att Sverige minskade koldioxidutsläppet mellan 1990 och 2014 med 25 procent samtidigt som BNP ökade med 60 %.¹ Under denna period fördubblades användningen av bioenergi.

Skogen har en nyckelroll för klimatet genom dess förmåga att binda koldioxid och fungera som en kolsänka. I Sverige bidrar redan nu skogen och produkterna från skogen till att ta upp och lagra mer koldioxid än alla fossila CO₂-utsläpp som sker i landet. Forskning visar att störst klimatnytta gör skogen med ett aktivt skogsbruk där vuxna träd avverkas för att användas till olika produkter och där nya träd planteras igen. Skogen binder nämligen allra mest koldioxid när den är ung. Det är då också viktigt att beakta de kolförråd som byggs in i varaktiga träprodukter, till exempel i hus och möbler. Skogsbaserade produkter har potential att ersätta och på sikt fasa ut fossila bränslen och material.

Norra Sveriges hållbara jord- och skogsbruk ger en cirkulär CO₂-budget, dvs. det som släpps ut återbinds och skapar en "netto noll CO₂-effekt" och över längre tid sker därför inget nettoutsläpp av koldioxid. Vid förbränning av biomassa tillförs inget nytt kol biosfären vilket sker vid fossil förbränning.

I ett antagande där skogen inte skulle brukas visar forskning att växthusgasutsläppen skulle öka på medellångsikt. Varje kubikmeter skoglig biomassa som tillförs samhället i Sverige, och ersätter produkter av fossilt ursprung, minskar utsläppen av koldioxid med ca 500 kg. Enligt forskning bland annat från SLU, ett ledande universitet inom skogssektorn, bidrar skogen till att 60 miljoner ton koldioxid per år inte släpps ut i atmosfären.

- **Stor potential för ökad framställning av bioenergi från restprodukter**

I norra Sverige finns en stor mängd tillgänglig biomassa i form av restprodukter från skogsnäringen som i nuläget är underutnyttjade, så som grot, stubbar och klenträ. Därutöver finns också biprodukter som nyttjas i mindre energieffektiva processer som exempelvis svartlut från

---

¹ Naturvårdsverket: <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Miljo/Utslapp-i-Sverige/Naringslivets-utslapp/>

massaindustrin och industriella sidoströmmar. Forskning visar att den svenska produktionen av bioenergi från biomassa har god potential att öka genom en effektivare användning av dessa restprodukter från produktionen av biomassa och sidoströmmar. Ett bättre nyttjande av genom att vidareutveckla användningen kan med andra ord stärka de befintliga värdekedjorna baserade på massaved och timmer - och samtidigt öka framställningen av grön bioenergi som minskar växthusgasutsläpp utan att öka det totala uttaget av skog.

- **Hållbart skogsbruk och skydd av biodiversitet är en förutsättning för EU:s framväxande bioekonomin**

För närvarande växer den svenska skogen med ca 130 miljoner kubikmeter per år. Av dessa nyttjas knappt 90 miljoner kubikmeter för industriellt bruk. Noterbart är att den totala volymen skog på rot konsekvent har ökat sedan skogsvårdslagen infördes 1903. Det totala beståndet är större idag än det någonsin har varit. Det kommersiella skogsbruket har under mer än 100 års tid successivt bundit mer och mer kol i de svenska skogarna samtidigt som volymen av förädlade skogsprodukter stadigt ökat.

Framgången för Sveriges utveckling av bioenergi bygger på Sveriges långa tradition av att använda naturresurser i vår skog, samtidigt skydda och utveckla dessa resurser. Om bioekonomins produkter skall vara långsiktigt hållbara och därmed trovärdiga på marknaden måste skogens värden i form av rekreation och biodiversitet också fortsatt säkerställas i EU. Sverige har idag ett av världens striktaste regelverk för skogsnäringen med tillsynsmyndigheter med ansvar för att existerande lagstiftning efterföljs inom regler för bland annat återplantering, bevara biodiversitet och god vattenkvalitet för att värdefulla kulturmiljöer i skogen inte förstörs. Miljöhänsynen i dagens skogsbruk, FSC-märkning etc. är en styrka för den framväxande svenska bioekonomin. Risken för målkonflikter mellan en framväxande skoglig bioekonomi och ett hållbart skogsbruk är därmed liten i Sverige. Kommande hållbarhetskriterier för fasta biobränslen behöver utformas så att bioenergi från hållbart skogsbruk främjas.

- **EU:s regler för bioekonomi måste ta hänsyn till regionala skillnader för hållbart skogsbruk**

Skoglig biomassa är en viktig råvarukälla för framväxande biobaserade industrier. Produktion av nya material, produkter och energi från skogen kan väsentligen bidra till att uppnå EU:s mål med en utvecklad bioekonomi utifrån regionala förutsättningar samt skapa jobb.

Tyvärr ser vi tendenser att begränsa spridningen och utveckling av bioenergi i EU. Resurseffektiv användning av trädets olika delar har utvecklats tack vare starka synergier mellan olika slutförbrukare under lång tid i norra Sverige. Råvaruflödena varierar över tid och på olika regionala marknader. Det går därför inte att på EU nivå definiera vad som är huvudprodukt, samprodukt, biprodukt och avfall. Kaskadanvändning är på inget sätt en garanti för resurseffektivitet och hållbarhet.

Biomassaleverantörer inklusive skogsägarna måste fortsatt ha möjlighet att själva besluta om vem de säljer sin råvara till.

Skogsbruket i norra Sverige är hållbart och redan starkt reglerat enligt skogsvårdslagen och det är viktigt att Sverige fortsätter att besluta över skogsbruket och hållbara avverkningsnivåer. Ytterligare regleringar från EU bör fokusera på att stärka övergången till en bioekonomi, ta hänsyn till regionala skillnader och får inte skapa administrativa börda för 16 miljoner små skogsägare i Europa.

- **Innovation och ny teknik inom bioenergi leder till jobb, tillväxt och EU:s hållbara ekonomi**

I norra Sverige genomförs just nu några av de största investeringarna inom skogsnäringen i modern historia och här finns fyra universitet, forskningscentrum och kluster med spetskompetens och forskning inom området bioenergi. I norra Sverige finns stort intresse och potential för investeringar gällande FoU inom avancerade biobränslen men det går dock för långsamt, en viktig orsak är osäkra signaler från Bryssel gällande bioenergens framtida roll och detta skapar osäkerhet på marknaden.

För att vi i norra Sverige ska tillvarata vår fulla potential så behöver vi vidare skapa synergier och samarbetsmöjligheter i EU för att stötta hållbar forskning och utveckla nya produkter och metoder som leder till nya arbetstillfällen, nya innovationer och ett Europa som gynnar hållbar utveckling.

För att det ska vara möjligt måste EU:s ramverk för marknaden vara förutsägbart och långsiktigt, framförallt för att få till stånd nödvändiga investeringar i innovativ teknologi som tar hänsyn till:

- **EU bör underlätta för snabbare utveckling och spridning av innovativa teknologier inom biobränsleområdet**

Många nya produkter har redan skapats för att ersätta fossilbaserade produkter inom bioenergiområdet. Vissa är i inledande faserna, medan andra är redo att skalas upp och det är viktigt att EU: stärker stödet till teknikutveckling för att möjliggöra storskaliga demonstrationer och "take-off" på marknaden för nya teknologier i verklig användning, dvs. skapa stöd för kommersialisering.

- **EU ska ha höga ambitioner för utvecklingen av förnybar energi**

Det är viktigt att EU:s ramverk gynnar utvecklingen av förnybar energi samt låter de länder som ligger i framkant inspirera utvecklingen och ge incitament för förnybart bränsle och förnybar energi t.ex. som Sverige som använder sig av undantag från energi- och

koldioxidskatt för att göra förnybar energi från både första och andra generationen biomassa konkurrenskraftigt.

- **EU:s ska främja hållbar och förnybar energi i offentlig upphandling**

Det är viktigt att underlätta och starkt uppmuntra kravet på fossilfria transporter och fossilfri energi i offentlig upphandling. Detta är inte bara viktigt i fall där transporttjänster, fordon eller energi som sådan upphandlas. Det är även viktigt när andra varor eller tjänster upphandlas, som till en inte obefintlig del inkluderar transport eller energi. När offentliga verksamheter ges denna möjlighet har de en stor möjlighet att skapa marknader för hållbara transporter och hållbar energi.

Antaget vid Europaforum Norra Sveriges utökade rapportörmöte, Stockholm, 25 november 2016

Erik Bergqvist (S) ordförande Europaforum Norra Sverige

Ewa-May Karlsson (C) Region Västerbotten

Harriet Classon (S) Region Västerbotten

Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen

Gunnar Hjelm (M) Region Jämtland Härjedalen

Thomas Andersson (C) Region Jämtland Härjedalen

Helena Öhlund (S) Norrbottens kommuner

Anders Josefsson (M) Norrbottens kommuner

Maria Stenberg (S) Norrbottens läns landsting

Erik Lövgren (S) Landstinget Västernorrland

Peder Björk (S) Kommunförbundet Västernorrland

Anders Gäfvert (M) Kommunförbundet Västernorrland